

Regeringskansliet
Socialdepartementet
Enheten för sociala tjänster
103 33 Stockholm

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Anne Lindelöf
08-563 086 83
anne.lindelof@hsv.se
YTTRANDE

2009-10-28
Reg.nr 13-3975-09

Lag om stöd och skydd för barn och unga (LBU) (SOU 2009:68) – Betänkande av Barnskyddsutredningen (S 2007:149)

Dnr S2009/5488/ST

Sammanfattning

Högskoleverket avstyrker förslaget om att i lag fastställa att socionomexamen ska krävas för vissa av de uppgifter som socialnämndens arbete med barn och unga i dag innefattar. Högskoleverket avstyrker även förslaget om att införa en specialistutbildning om minst ett år på avancerad nivå.

Avsnitt 15.5.2 Behörighet

Barnskyddsutredningens förslag syftar till att öka förutsättningarna för att barn och unga får lämpliga insatser av god kvalitet. Förslaget innebär att socionomexamen ska krävas för vissa av de arbetsuppgifter som de socialsekreterare som arbetar med barn och unga har. Dessa är: 1. bedömning av om utredning ska inledas, 2. utredning och bedömning av behovet av insatser eller av andra åtgärder samt 3. uppföljning av beslutade insatser.

En kartläggning gjord av Socialstyrelsen år 2006 har visat att 84 procent av de socialsekreterare som arbetar med barn och unga har socionomexamen. Övriga har i allmänhet högskoleutbildning om minst tre år – främst inom områdena psykologi, sociologi och pedagogik. I 3 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453) finns en bestämmelse som innebär att socialnämnden har ett ansvar för att socialtjänstens uppgifter utförs av personal med lämplig utbildning. Socialstyrelsen har i form av allmänna råd tagit fram kompetensbeskrivningar som innebär att handläggningen och uppföljningen av ärenden som rör barn och unga bör utföras av personal som har socionomexamen.

Yrkesrollen som socialsekreterare kräver ett stort kunnande och en inte obetydlig erfarenhet. Diversifieringen när det gäller utbildningsbakgrund kan till och med utgöra en positiv faktor. Högskoleverket kan dock se att det finns ett behov av att säkra kompetensen hos de socialsekreterare som arbetar med barn och unga.

Socionomutbildningen ska kunna garantera att den utexaminerade socionomen har den kunskap, förmåga och det goda omdöme som krävs för yrket. Det är enligt Högskoleverkets uppfattning viktigt att högskoleutbildningar och yrkesfunktioner inte i detalj styrs och regleras centralt från samhällets sida. Centralt reglerade yrkesfunktioner speglar helt naturligt dagens aktuella kunskaper, verksamheter och organisationsstrukturer. Det ligger en fara i att utbildningarna kortsiktigt drivs att anpassa sig till detta. Högskolan har ett långsiktigt åtagande att ge utbildningar som lägger grunden för en människas hela yrkesverksamma liv. Det betyder att studenterna framför allt måste tränas i förmågan att följa kunskapsutvecklingen för att sedan själv kunna anpassa sig till och medverka till utveckling och ett föränderligt yrkesliv.

Det föreslagna behörighetskravet innebär endast en partiell reglering. Det är inte någon tydlig yrkestitel som man vill reglera eller skydda, utan det handlar om att reglera vissa uppgifter inom ett ansvarsområde. Detta kan leda till otydlighet i kommunikationen med omvärlden inom ramen för Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer. En fråga som också uppkommer är hur denna yrkestitel i så fall skulle benämnas.

Barnskyddsutredningens förslag utgör ett första steg till införande av en legitimation för socionomer. Nyligen har det tillsatts en statlig utredning som bl.a. fått i uppdrag att ta ställning till behörighetsfrågan för personer som arbetar inom socialtjänsten. Utredaren ska ta ställning till förutsättningarna för, och lämpligheten i, behörighetsreglering när det gäller att få utföra arbetsuppgifter som består av handläggning, inklusive utredning, av ärenden samt att fatta beslut för socialnämnds räkning. Av direktiven framgår att det utifrån ett klient- och burkarperspektivet är angeläget att ytterligare utreda förutsättningarna för en behörighetsreglering av vissa arbetsuppgifter. Dels för att klargöra om rättssäkerheten och kvaliteten skulle höjas med en sådan ordning, dels för att utvärdera om det är möjligt att genomföra en sådan reglering inom ramen för nuvarande ansvarsfördelning och beslutsordning inom kommunerna. Uppdraget ska redovisas den 1 oktober 2010.

Högskoleverket anser att man bör avvakta denna utrednings bedömningar och slutsatser i frågan och återkommer gärna med ytterligare synpunkter när denna

utredning är slutförd. Det är Högskoleverkets uppfattning att frågan idag bör lösas genom att Socialstyrelsen såsom tillsynsmyndighet tillsammans med arbetsgivaren ansvarar för att de socialsekreterare som arbetar med barn och unga har rätt kompetens.

Avsnitt 15.5.4 En specialistutbildning på avancerad nivå införs

Barnskyddsutredningen föreslår att en specialistutbildning om minst ett år för den sociala barn- och ungdomsvården inrättas på den avancerande nivån och inordnas i den ordinarie utbildningsstrukturen.

Flertalet av de socialsekreterare som arbetar inom den sociala barn- och ungdomsvården synes sakna vidareutbildning. Utredningen menar att möjligheterna till specialisering och kompetensutveckling i praktiken är små och att det är svårt att locka yrkesverksamma socionomer till kurser på högre nivå. I Socialstyrelsens allmänna råd på området anges bl.a. att personalen bör ges möjlighet att följa kompetensutvecklingen inom området. Därutöver bör de genom vidareutbildning på magisternivå successivt och planerat fördjupa sina kunskaper inom området.

Utredningens förslag i denna del innebär ytterligare central reglering. Möjlighet till specialistutbildning i form av masterutbildning med inriktning på barn och ungdomsvård finns redan idag på många högskolor. Frågan kan därför lösas inom nuvarande system. Dessutom pågår för närvarande en utvärdering av socionomutbildningen inom Högskoleverket. Det är Högskoleverkets uppfattning att man även borde avvakta resultatet av denna utvärdering innan man överväger att införa den föreslagna specialistutbildningen.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Anders Flodström efter föredragning av verksjuristen Anne Lindelöf i närvaro av huvudsekreteraren Lena Adamson och informationschefen Eva Ferndahl. I ärendets beredning har även chefsjuristen Eva Westberg, avdelningschefen Lars Petersson och utredaren Tomas Egeltoft deltagit.

Anders Flodström

Anne Lindelöf

Kopia för kännedom till Utbildningsdepartementet